

- Ideelt skal vi stræbe efter, at alle mennesker skal kunne så meget som muligt i forhold til, hvad de gerne vil, og hvad andre mennesker kan. I hvert fald bør uhensigtsmæssige hjælpemidler eller manglende instruktion ikke være den begrænsende faktor, mener Åse Brandt.

Børst støvet af hjælpemiddelområdet

Hjælpemidler er ofte en afgørende faktor i folks liv, og samfundet poster milliarder af kroner i området. Alligevel er der stort set ingen viden om nytteværdien. Det fortæller den første dansker med en Ph.d. i ergoterapi, Åse Brandt. Hun har netop forsvaret sin afhandling om brugertilfredshed og deltagelse for brugere af rollatorer og el-kørestole

Af Mette Breinholdt, journalist Foto Lars Aarø

Hvert år poster det danske samfund over to milliarder kroner i hjælpemiddelområdet. Alligevel er stort set alle aspekter af området udforskede.

Det fortæller ergoterapeut ved Hjælpemiddelinstitutet i Århus, Åse Brandt. Hun har gennem en årrække undersøgt, hvor tilfredse brugerne er med deres rollatorer og el-kørestole, samt hvordan og hvor meget hjælpemidlerne bidrager til deres muligheder for at bevæge sig rundt.

Det er de forskningsprojekter, der nu danner baggrunden for hendes ph.d.

- Den meste forskning i hjælpemidler er foretaget i USA, men de resultater kan vi langt fra bare overføre til hjemlige forhold. For vores samfund er helt forskelligt indrettede. Vi har behov for selvstændig forskning i Danmark, eller i det mindste i de nordiske lande, siger hun.

MANGLENDE INTERESSE

Men et er at beslutte, man gerne vil forske i hjælpemidler. Noget andet er at gennemføre det.

Faktisk var Åse Brandt lige ved at opgive at tage en ph.d. Der manglede simpelthen en ramme, hvor forskning i hjælpemiddelområdet kunne passe ind i Danmark.

- Jeg ville gerne tage en Ph.d.-uddannelse inden for ergoterapi. Men der var ikke noget relevant forskningsmiljø inden for hverken ergoterapi eller eksempelvis rehabilitering, som kunne rumme mit projekt, fortæller hun.

Generelt har Åse Brandt også oplevet, at det var svært at skaffe penge til hendes forskning. Området faldt ligesom hele tiden uden for fokus. Det hører ikke til i nogle af de etablerede kasser, men er tværfagligt funderet i både pædagogiske, sociale, bygningsmæssige og kropslige aspekter.

Når projektet alligevel lykkedes, skyldes det, at hun til sidst fandt et forskningsmiljø på Lunds Universitet i Sydsverige.

I Sverige ligger ergoterapeutuddannelsen på universitetet og har derfor et etableret system af Ph.d.-uddannelser. Alligevel er hjælpemidler også et relativt udforsket område i Sverige, og her var man derfor meget interesseret i Åse Brandts projekt.

- Jeg tror, den manglende forskning blandt andet skyldes en manglende interesse i hjælpemidler. Også blandt ergoterapeuter. Mange synes simpelthen ikke det er spændende. De tror, det er meget mekanistisk. Noget med bare at give folk et hjælpemiddel. Men faktisk er det svært at få et hjælpemiddel til at fungere godt i brugerens hverdag. Og det er en spændende, faglig udfordring, som netop ergoterapeuter er specialiserede i, siger hun.

BEVIDST FORSKNINGSINDSAT

Åse Brandts Ph.d. er ikke kun et resultat af hendes egen interesse og ambitioner. Den er også konsekvensen af en bevidst indsats for at opbygge et forskningsmiljø på hendes arbejdsplads Hjælpemiddelinstitutet.

Således har instituttet sikret Åse Brandt fuld løn under studierne, og også inspireret hende til at gå i gang og bakket hende op undervejs.

- Vi har en forskningsafdeling. Men i øjeblikket er vi kun to, og det er vigtigt, vi bliver et par stykker mere, så vi kan inspirere hinanden, øge forskningsindsatsen og holde det akademiske niveau, siger Åse Brandt.

“Jeg tror, den manglende forskning blandt andet skyldes en manglende interesse i hjælpemidler. Også blandt ergoterapeuter. Mange synes simpelt hen ikke, det er spændende.

Med forskningsafdelingen håber Hjælpemiddelinstitutet at kunne fylde noget af det tomrum, der er inden for forskningen i hjælpemidler og få bedre svar på, hvordan de godt to milliarder kroner, samfundet årligt bruger på hjælpemidler, bedst anvendes.

AFGØRENDE FAKTOR

Den manglende, akademiske og faglige interesse for hjælpemidler kan undre, og Åse Brandt børster effektivt støvet af områdets image ved at fremhæve forskning, som viser, at for eksempel mobilitetshjælpemidler fastholder og, i mange tilfælde endda forbedrer, brugernes funktionsevne både fysisk og socialt.

- Hjælpemidlet sikrer, at brugerne kan komme ud, handle, få frisk luft og tage på besøg, siger Åse Brandt.

Desuden viser undersøgelser, at social interaktion forbedrer menneskers levetid.

På den baggrund finder hun det uhensigtsmæssigt, når nogle kommuner har som tildelingskriterium for en el-kørestol, at brugeren overhovedet ikke skal kunne gå.

Af samme grund har Åse Brandt heller ikke indskrænket sin forskning til selve hjælpemidlet, men også beskæftiget sig med miljøbarriererne i brugernes hverdag.

- I Sverige kan man eksempelvis godt tage sin el-kørestol med i bussen, siger hun.

SPILD AF RESSOURCER

I og med samfundet bruger flere milliarder på hjælpemidler, betegner Åse Brandt det som spild af ressourcer, hvis hjælpemidlerne ikke bliver brugt optimalt: Og det er desværre langt fra altid tilfældet, viser hendes forskning.

- Når jeg siger, at brugerne skal have de bedste hjælpemidler, så handler det ikke om, at de fleste hellere vil køre i Mercedes frem for Lada. Det her handler om mennesker, der i forvejen har det besværligt i deres liv, siger hun og henviser til lovgivningen, der fastslår, at et hjælpemiddel kan tildeles, hvis det i "væsentligt" omfang bidrager til, at borgeren kan deltage i samfundslivet.

- Desuden er det langt fra altid de dyreste hjælpemidler, der er de bedste. Det vigtige er finde frem til det rigtige hjælpemiddel, understreger hun.

Læs den danske populærvidenskabelige sammenfatning af Åse Brandts afhandling på www.etf.dk/viden. Selve afhandlingen kan købes på Lunds Universitet til 250 svenske kroner. Henvendelse hos Kerstin Jacobsen, Avd. för Arbetsterapi: Kerstin.Jacobsen@arb.lu.se.